

Undervisningsopplegg: *Heltefabrikken*

Pia Sabel Gulling, Cappelen Damm 2023

DETTE undervisningsopplegget til *Heltefabrikken* er inndelt i tre faser: Før, underveis og etter.

FØR-fasen har til hensikt å hjelpe elevene med å etablere en forforståelse slik at de kan danne seg en forestilling om hva boka kommer til å handle om. I førlesefasen til *Heltefabrikken* går det f.eks. an å snakke om hemmeligheter, vennskap og heltemot

UNDERVEIS-fasen betegner den fasen der man leser teksten. Når det gjelder *Heltefabrikken*, består boka av en prolog samt 41 kapitler. Under lesingen oppfordrer vi til bruk av lesestopp for å modellere og snakke med barna om hvordan de opplever teksten og hva de tenker om det som skjer.

Det kan f.eks. være når dere møter viktige eller vanskelige ord; det kan være steder der du tenker eller fornemmer at elevene er usikre på innholdet, kan ha glede av en oppsummering eller anledning til å reflektere sammen; det kan også være sentrale steder som egner seg spesielt godt til å snakke om hvordan teksten skaper bilder eller sier ting mellom linjene; eller det kan være steder der gruppa kan være sammen om å oppleve en overraskende vending i fortellingen eller en felles følelse - av spenning, urettferdighet, svik, vennskap eller glede over boka.

ETTER-fasen passer til å snakke om boka i sin helhet når den er ferdiglest, men også til å sette den i perspektiv gjennom ulike aktiviteter, ved å sammenligne den med andre bøker eller filmer dere kjenner, trekke forbindelser til virkeligheten og til å diskutere hva dere synes om boka.

Vi ønsker å få vite hva dere synes om boka og håper derfor dere vil snakke om hva dere likte med boka og hva dere ikke likte! Her kan dere også bruke Streken til å konkretisere hvem som likte boka, hvem som mislikte boka - og ikke minst - til å få frem ulike begrunnelser for *hvorfor*.

FØR:

Presenter bokens tittel, forfatter og en kort beskrivelse av handlingen.

Vis bokomslaget og be elevene gjette hva boka handler om basert på bildet.

- Hva legger dere merke til på bildet?
- Er det noe i illustrasjonen/tegningen som overrasker dere? Hva og hvorfor?
- Synes dere at bildet uttrykker en bestemt stemning? Hvilken?
- Hvor tror dere barna er?
- Hvorfor tror dere at de har på seg uniform?
- Hvorfor tror dere at barna ser i ulike retninger?

Se også på baksiden.

- Hvilket inntrykk får dere av illustrasjonen på baksiden?

Les høyt baksideteksten og fortell elevene hva «levninger» betyr.

- Hva tror dere en heltefabrikk er for noe?
- Og hva kan et helteprogram være?

Diskuter temaer som vennskap, hemmeligheter og heltemot.

- Hva ser dere for dere hvis dere hører ordet helt?

Be elevene dele historier om helter de kjenner eller har hørt om.

UNDERVEIS:

Aktiv lytting:

Oppmuntre elevene til å stille spørsmål og dele tanker underveis.

Lag en ordliste med nye eller vanskelige ord som dukker opp i teksten.

Diskusjonsspørsmål:

Stopp lesingen på spennende steder og be elevene forutsi hva som vil skje videre. Diskuter hvorfor de tror det.

Etter hvert kapittel, eller leseøkt, still spørsmål som: "Hva tror dere vil skje videre?", "Hvordan tror dere Robin føler seg nå?".

Be elevene reflektere over karakterenes handlinger.

ETTER:

Litterære samtaler:

Arranger en "bokklubb"-diskusjon hvor elevene kan dele sine meninger om boka. Del gjerne inn i grupper på 3-4. Gruppene kan få ulike oppgaver, for eksempel følgende:

- Sammenligning av karakterer:

Be elevene sammenligne to karakterer fra boka. Diskuter likheter og forskjeller i deres handlinger, motivasjoner og utvikling gjennom historien.

- Temaer og budskap:

Snakk om hvordan boka tar for seg temaer som vennskap og helter.

- Hvilke eksempler på vennskap i boka vil dere trekke frem?

- Er det noe dere kan kjenne igjen i livene deres?

- Hva tenker dere boka sier om det å være en helt?

- Hva er en helt for dere?

- Hva tror dere forfatteren prøver å si om disse emnene?

Kreative oppgaver:

- Be elevene lage et bilde (tegning, maleri eller liknende) som en kreativ respons på boka. Det kan også være et dikt. Deretter kan de forklare sammenhengen mellom det de har laget og historien i *Heltefabrikken*.

- Be elevene skrive en alternativ slutt på historien.

- Del klassen inn i grupper og la dem dramatisere ulike scener.

Oppsummering:

Diskuter hovedtemaene og budskapet i boka.

Til slutt kan dere snakke om hva elevene synes om boka. De kan diskutere hvorfor de likte eller ikke likte den, hva de likte og hva de ikke likte osv. Bruk gjerne Streken når dere diskuterer og vurderer boka:

Streken

En metode for debatt og kritisk lesing i klasserommet.

Hensikten med denne metoden er å få frem ulike meninger og gode diskusjoner i klasserommet.

Marker en strek i klasserommet med for eksempel teip, en snor eller bølger.

'Streken' skal fungere som en enig/uenig-akse, og elevene skal i løpet av diskusjonen plassere seg i forhold til denne aksen. En person –for eksempel læreren – framsetter ulike påstander i løpet av sekvensen. Elevene skal plasserer seg umiddelbart på den ene eller andre siden, eller midt på. Deretter åpnes det for begrunnelser og diskusjon – og elevene får anledning til å flytte på seg hver gang de endrer mening.

Det kan være en god idé å starte med uskyldige påstander slik at elevene får prøvd ut forflytningen før de større diskusjonene starter. Forslag til oppvarmingsspørsmål:

- Jeg spiser brødmatt
- Jeg liker sushi
- Jeg driver med idrett

(Legg til det du tenker at passer din elevgruppe best).

Pass på at spørsmålene eller påstandene alltid er av en sånn art at alle alternativer er like riktige, det skal ikke være mulig å velge «feil».

Deretter kan dere gjøre det samme med påstander fra, eller om boka i sin helhet.

Iblant hender det at alle stiller seg på samme side av streken, men denne metoden kan også brukes som utgangspunkt for nyansering og diskusjon. Plukk gjerne ut én av påstandene som skapte litt jevn fordeling på hver sin side og la elevene debattere seg imellom, med deg som debattleder. Du kan ev. også plukke ut noen elever som kan begrunne sitt standpunkt når dere leker «streken». Endelig går det også an at du selv bidrar med et argument som støtter et av synspunktene der det er få. Da viser du at også mindretallet kan ha gode argumenter for sitt synspunkt..

Andre spørsmål du kan stille elevene etter lesingen kan være:

- Hvilke spørsmål sitter dere igjen med etter at vi har lest boka?
- Var det noe som var uklart? Noe dere ikke fikk svar på?
- Hva fikk boka dere til å tenke over?

- Hva vil dere si at boka *egentlig* handlet om?
- Minner *Heltefabrikken* dere om andre bøker og historier dere har lest, sett eller hørt?

Klassesamtale – vurdering – avstemming

Til slutt kan dere diskutere boka i klassen med tanke på å nå fram til en felles vurdering:

- Hva mener elevene om boka?
- Liker de *Heltefabrikken*? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hva liker de? Og hva liker de ikke?

Sammenlikn også med forventningene dere hadde før dere begynte å lese.

- Sto innholdet til forventningene? Hvorfor/hvorfor ikke?

Lag gjerne et dokument der dere skriver inn tilbakemeldinger på boka. Da er det lettere å legge inn tilbakemeldingene på nettsidene i etterkant.

I den forbindelse kan dere også snakke om hvilke tilbakemeldinger som er de viktigste å videreformidle til forfatteren?

Er det tilbakemeldinger som dere ønsker å gi til de som har laget Stjerneboka og valgt ut boka? Og hvilke tilbakemeldinger ville dere gitt til andre 3. og 4. klassinger i Norge?

Vurderingen kan også være en god anledning til at elevene får snakke om sin leseopplevelse og at de blir oppfordret til å begrunne synspunktene sine. Hvis du legger til rette for en hyggelig ramme for samtalen, blir det lettere for elevene å fortelle hva de mener om teksten.

Til slutt kan dere vurdere boka sammen:

Er boka **veldig bra, bra, OK** eller **kjedelig**?

Eller er boka så god at den fortjener merkelappen **stjernebok**?

Dere velger selv om dere vil prøve å nå frem til et kompromiss – eller om dere vil foreta en reell avstemming. Hvis dere går for avstemming, bestemmer dere også selv om dere vil ha den offentlig eller anonym. En mulighet er også å gi hver stemme en verdi (veldig bra er 3 poeng, bra er 2 osv.). Da kan dere stemme og telle sammen poengene. Kanskje dere kan bruke regning som grunnleggende ferdighet for å regne ut gjennomsnittssummen?